

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Franciškaška ulica št. 8 (tiskarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
NAROČNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21.60, polletna K 10.80, četrtletna K 5.40, mesečna K 1.80; za Nemčijo celoletno K 26.40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36.—

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov
ob pol 11. dopoldne.
UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer. Inerati: enostopna petlitrstca 30 vin., pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Inerate sprejema upravništvo. Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštnine proste.

Posamezne številke po 8 vin.

Štev. 350.

V Ljubljani, v torek dne 6. avgusta 1912.

Leto II.

Čudni glasovi.

Dogodki na Turškem so nedvomno zanimivi in z ozirom na to, da je kljub vsem mejam in kitajskim zidovom ves takozvani civilizirani svet, boljše rečeno ves kapitalizmu podloženi svet celota, v katerem se na nobenem koncu ne more kaj zgoditi, ne da bi v večji ali manjši meri vplivalo na druge dele tega sveta, bi bilo nezmislno postavljati se na stališče, da nas nič ne briga, kar se godi v tuji deželi, pri nas ni več, kar se godi v državi se je vse izpremenilo, zunanja politika pa je še vedno ostala privilegij domišljave klike, uverjene, da ji je božja volja podela pravico, da se igra z deželami kakor hazarderji s svojimi krogli, z usodo narodov kakor otrok s penami mila. Zato je tudi zanimanje naše visoke gospode za Turčijo sumljivo že zategadelj, ker se vrše vse njene poteze v mraku, brez vsake kontrole. Da je sum opravičen, pa potrjujejo še razni glasovi, ki se raznašajo v vztrajno doslednostjo in prihajajo iz »patriotičnih« krogov, ki nosijo in prihajajo iz »patriotičnih« krogov, ki so oficijelni faktorjem najbližji in ki so vsaj včasih nekoliko poučeni o njihovih nakanah.

Avstrija se baje zopet intenzivno zanima za Albanijo. Take skrbi je imela že večkrat. Enkrat se je dala vlada od naših klerikalcev interperirati zaradi tega. Njene oči so že zdavnaj uprte na Balkan; na Dunaju in v Budimpešti sanjajo o imperializmu, o povečanju mednarodnega vpliva, o razširjenju države. Ko so mladoturki v Carigradu zapodili Abdul Hamida in za prvi trenutek sami napravili nekakšno redno v deželi, je dobro uho lahko po vsej Evropi zaslišalo neko zamolklo godranje, zlasti pa v Avstriji in na Ruskem. Red na Turškem — to je reč, ki se vedno želi v ekspozitivnih znanjih ministrov, nikdar pa ne v srcu teh gospodarjev, zakaj tak red bi zajel vsako pohotnost, ki bi rada nasitila svojo lakoto na Balkanu. Zadovoljni so torej, da se mladoturkom ni posrečilo, kar so obetali, in letošnje nemire so na tihem pozdravili kakor odrešitev. Zakaj če se hoče »posredovati«, je treba vsaj na videž kakšnega povoda; taka reč kakor albanska vstaja je imenitna praveza in v skrbnim, otožnimi obrazi se smejejo vesela srca.

Albanci so se uprli, torej se jim mora gojiti krivica... Doma sicer ne vija taka logika. Na Dunaju so šli lačni delavci demonstrirati zaradi draginje, pa so poslali policijo in vojaštvo proti njim, in tako delajo navadno, povsod in proti vsaki priliki. Če so delavci nezadovoljni s svojimi plačili, če se volilci ne dajo oslepiti za svoje glasove, če zahteva ljudstvo zborovalno pravico — vselej so pripravljene žandarji, policisti ali pa še vojaki.

Albancem priznavajo naši polboževi, da imajo opravljene zahteve. To je nedvomno resnično, ali prav tako je tudi resnično, da je

Albanija del turške države. Če bi kdo od zunaj opozarjal Avstrijo, da se godi temu ali onemu narodu, temu ali onemu razredu krivica, bi mu naši mogotci hitro dopovedali, da se nima nihče vmešavati v avstrijske notranje zadeve. Naš gospod Berchtold pa se je baje tako močno brigal za turške razmere in za Albanco, da se je že pripravil na vmešavanje, ali pa da se je celo res že vmešaval v notranje turške zadeve.

V krogih, ki trdijo o sebi, da so poučeni, pripovedujejo, da je Avstrija Turčiji naznanila formalne zahteve glede na Albanco, in sicer sledeče:

1. Ker Albanci določno izjavljajo, da hočejo ostati v mejah turškega cesarstva in odklanjajo vsako politiko ločitve, se imajo ustavit vse kazenske ekspedicije proti njim ter se jim imajo dati narodna avtonomija, ki naj zagotovi njihov narodni in kulturni razvoj.

2. Avtonomno upravo imajo izvrševati albanski uradniki; dohodki davkov v Albaniji se imajo porabiti izključno za deželne potrebe. Pouk imajo biti v vseh albanskih šolah albanski, vsem veram pa se imajo zagotoviti svobodno izvrševanje njihovih verskih obredov.

3. Za gospodarsko pospeševanje dežele se imajo najeti v inozemstvu posojilo in določiti davke, iz katerih se obrestuje. Posojilo se imajo dati pod nadzorstvo mednarodne komisije. Gospodarsko pospeševanje se imajo pričeti z izpolnitvijo cestne mreže, ki se bo gradila pod vodstvom avstrijskih inženirjev.

4. Turška vlada imajo podeliti društvu, ki se ustanovi na Dunaju, koncesijo za zgradbo dveh železniških prog, od katerih ima biti ena zvezana z bosanskimi železnicami preko Mitrovice, druga pa ima držati od Prizrena ob Drini do Ohride in Monastira, s stransko progjo preko Zapadnega Gorja proti Elbasanu in morju.

5. Če Turčija ne sprejme teh zahtev, jo avstrijska vlada prisiljena zasesti Sandžak, Novi Pazar, okrajaja Djakova in Prizren ter južno drinsko področje, da sama napravi mir v severu Albanije in jih gospodarsko otvori...

Te zahteve so prišle v javnost, toda ovržene še niso nikjer, dasi so ministru Berchtoldu časopisi na razpolago dali nekaj rada za vrača vsako vest, če se le kakšna črka v njej ne vjema popolnoma. Ta molk sili človeka, da premišlja in da vpraša, če ima res grof Berchtold na Balkanu kakšne pustolovske namene. Na zadnjem skupnem ministrskem posvetovanju, ko je Auffenberg zahteval dvesto petdeset milijonov za jeklene topove, je bilo veliko namigavanja, da je politični položaj nejasen, da se preko noči lahko kaj zaplete, da se neandoma lahko pojavi kakšen spor in da je izpolnitev vojske nujno, neizogibno, silno potrebna. Ali je grof Berchtold res takrat mislil na Albanijo in na Novi Pazar, odkoder je bil Aehrenthal odpoklical avstrijske vojake, ko je anektiral Bosno in Hercegovino?

Da želi Avstrija Albancem avtonomijo, šole in ceste, je prav lepo. Ali čemu hodi s takimi željami v Turčijo, kamor je ni nihče klical? Pravzaprav imamo takih potreb doma dovolj, in preden hodimo druge učiti, kako se dela red, bi bilo dobro, da bi posnažili pred svojim pragom. Dokler imamo na Hrvaškem absolutističnega komisarja, dokler sme Tisza na Ogrskem rogoviliti, dokler so si v Avstriji vsi narodi v laseh, dokler se pri nas za vsako

lokalno progjo zaman berači, dokler ne more Dalmacija dobiti železniške zveze z državo, dokler imamo v vseh deželnih zborih obstrukcijo, se nam res ne podaja, da nastopamo kot morahni pridigarji in »zaščitniki« tujih narodov.

Avstrijsko ljudstvo ne čuti nobene potrebe po »povečanju domovine«, ker opaža, da je zanj tem manj prostora, čim večja je. Urediti razmere v svojih deželah je za nas stokrat važneje, kakor pridobivati nove na račun ljudstva, ki bi plačevalo take eksperimente s svojimi težko prisluznimi vinariji.

Če ima Berchtold take namene, mu jih je treba izbiti iz glave, če jih pa nima, naj bi to povedal. Kajti pametni niso, in čimprej se jim odreče, tem bolje so.

Angleška vlada in sladkorna konvencija.

V četrtek je izjavila angleška vlada v poslanski zbornici, da odpove pred 31. avgustom bruseljsko sladkorno konvencijo, in da Angleška s 1. septembrom 1913 izstopi iz te konvencije. Za avstrijsko prebivalstvo je izstop Angleške iz sladkorne konvencije dalekosežnega pomena. Sladkorna konvencija je bila ustanovljena l. 1902 vsled posebnega prizadevanja Angleške. Njene bistvene določbe so: uvozna carina pri meterskem centu sladkorja ne sme biti višja kakor 6 frankov v onih državah, ki so v sladkorni konvenciji; države, ki izvažajo sladkor, ne smejo dajati premij za izvoz sladkorja; ako bi pa katera izmed držav, ki so v sladkorni konvenciji dajala premije, tedaj ji smejo ostale države naložiti kazensko carino. Določbe niso vsakomur jasne, kdor ne pozna postopanja pri podelitvi premij na izvoz sladkorja. Pri nas so obstojale take premije od l. 1869 do 1903, poleg tega pa visoka uvozna carina na sladkor iz inozemstva. To čudno postopanje je imelo za posledico, da je bil avstrijski sladkor v inozemstvu za polovico cenejši kakor doma. Od 1869 do 1897 so dobili sladkorni tovarnarji 728 milijonov kron izvoznih premij, za 88 milijonov kron več kakor je prejela vlada v istem času uvozne carine od sladkorja, čeprav je bila uvozna carina zelo visoka. V zadnjih letih so dobivali sladkorni tovarnarji, med katerimi je veliko plemenitašev, po 18 milijonov kron premij na leto, medtem ko je avstrijsko prebivalstvo ječalo vsled viokega sladkornega davka.

Samo po sebi je umevno, da so ostale države, kjer pridelujejo sladkor, tudi plačevale sladkornim baronom na račun ljudstva visoke premije za izvoz. Najhujši konkurenčni boj za sladkor je bil na Angleškem, ker Angleška sama ne prideluje doma sladkorja, temveč le v svojih prekmorskih kolonijah. Z ozirom na svoje kolonije se je Angleška branila, da bi jo tuje države preplavljale s sladkorjem. Konkurenčni boj je bil na Angleškem tako hud, da je veljal v Londonu kilogram sladkorja 48 vinarjev. Z izstopom Angleške iz sladkorne konvencije bo prenehal ta konkurenčni boj. Mogoče je Angleška samo zaradi tega napovedala svoj izstop, da bi dosegla nekatere olajšave v določbah sladkorne konvencije. Na Angleškem porabljajo od leta do leta več sladkorja. Angleška vlada je mislila, da bo v isti meri rasel tudi uvoz sladkorja iz angleških kolonij in zato znižal uvoz sladkorja iz tujih držav. To upanje

se ni izpolnilo. Pri zadnji obnovitvi sladkorne konvencije lansko leto je angleška vlada krepko podpirala zahtevo Ruske, naj dovoli konvencija Ruski poleg navadne množine uvoza sladkorja še 300.000 ton za uvoz na Angleško. Pet dolgih mesecev so se prerekali zastopniki o zahtevi Ruske in večkrat je bilo pričakovati, da se vsa konvencija razbije. Zastopniki Avstrijsko-Ogrske so predložili potem posredovalni predlog, nakar se je doseglo sporazumljenje. Po tem predlogu sme Rusija letos poleg običajne množine še 150.000 ton sladkorja upejljati na Angleško, prihodnji dve leti pa po 50.000 ton več. Konvencijo, ki bi imela letos poteči, so takrat podaljšali do leta 1918. Državni tajnik Grey je že v novembru lanskega leta izjavil v angleški poslanski zbornici, da bo angleška vlada le tedaj pritrdila konvenciji, ako dobi Ruska dovoljenje, da upelje 300.000 ton več sladkorja na Angleško. Grey je utemeljeval nastop angleške vlade v sladkorni konvenciji s tem, da potrebuje angleško ljudstvo neobhodno več sladkorja iz Rusije, ako hoče pokriti naraščajoči konzum.

Ako izstopi Angleška iz sladkorne konvencije, tedaj zanjo ne obstoja več dolžnost, da bi nalagala kazensko carino na uvoz sladkorja iz onih dežel, ki ne pripadajo sladkorni konvenciji. Če izstopi še Rusija, tedaj izvažajo lahko poljubno velike množine sladkorja na Angleško, ne da bi ji bilo treba plačevati kazni. S tem bi bil zelo omajjan obstoj konvencije po ostalih državah. Poleg tega bi Angleška lahko uvažala sladkor iz sladkornega trstja, ki uspeva po njenih kolonijah in ki je zanjo cenejši kakor evropski sladkor iz sladkorne pese. Seveda bi vse te okolščine kaj slabo uplivalo na izvoz evropskega sladkorja.

Za delavce in za konzumente sploh je ta položaj le ugoden. Ako se poviša ruski izvoz, tedaj bo otekočen avstrijski izvoz sladkorja. Mnogo bolj bodo tovarnarji navezani na domače trge, sladkorni kartel bo moral znižati svoje cene, ako bo hotel spečati svoje blago. Najprej se bodo mednarodni izkoriščevalci seveda pogajali z Angleži in Rusi, da čim več rešijo za svoje globoke malhe. Gotovo se bodo avstrijski sladkorni baroni na vsi moč trudili, da jim bo vlada zopet nakazovala mastne premije na izvoz sladkorja, ako Angleška in Ruska res vstrajata pri svojih sklepilih. Od poslancev bo odvisno potem, da tem plemiškim nenasitnim pijavkam prikrajšajo nekoliko že itak preobilne dohodke. Seveda bo vlada toliko previdna, da ne bo naravnost beračila za Liechtensteine, Auersperge, Thune itd., temveč bo z milim glasom govorila o ubogih, pomoči potrebnih kmetih, ki se bavijo s pridelovanjem sladkorne pese. Ali da ne bo prav gladko zbila nekaj milijonov ljudskega denarja za svoje knežje varovance, zato bodo že poskrbeli socialno demokratični poslanci.

Ljubljana in Kranjsko.

— Pustna zabava o pasjih dneh. »Narodni socialisti« so snoči v »Narodnem domu« vtretjič poskusili v Ljubljani svojo srečo in preskrbeli ljudem, ki niso te imenitne prilike zamudili, zastoj »špas«. Teh pa ni bilo mnogo: na shodu, ki je bil napovedan ob pol 8. zvečer, se je do 9. nabralo 180 oseb, ampak od teh je bilo 150 mlilih čeških gostov, ki so jih slov. »narodni socialisti« tako neusmiljeno potegnili, nekaj li-

EMILE ZOLA:

Rim.

Kakor je Pierre videl sobo, tako je videl tudi obleko, talar iz belega sukna z belimi gumbi, belo čepico, belo pelerino, beli pas z zlatimi rosam in z uvezenimi zlatimi ključi na koncu. Nogavice so bile bele, šolni pa iz rdečega baržuna, v katerega so bili tudi zlati ključi uvezeni. Najbolj pa ga je presenetilo lice in vsa osebnost, ki se mu je zdela zmanjšana, in jo je komaj spoznal. Četrtilj je bilo zdaj, da ga je videl. Uzrl ga je bil nekega lepega večera v čudovitem vrtu, ko je smehljaje in zaupljivo poslušal čebljanje hubega prelata, medtem ko je skakljal z drobnimi koraki starca kakor ranjen ptiček. Videl ga je bil v dvorani za blagoslavljanje kot ljubljenega papeža, čigar lice je od zadovoljnosti rdevalo, ko so mu žene darovale svoje denarice, z zlatom napolnjene bele čepice, ko so si trgale nakit in mu ga metale pred noge, pa bi si bile rade izruvale srce, da bi mu ga bile tudi podarile. Videl ga je v cerkvi sv. Petra, nošeneega visoko na ščitu, v žaru vidnega, od vsega krščanstva češčenega Boga, liki malika, zaprtega v svoj iškrinjici iz zlata in biserja, srepega obraza, hijeratične, vzvšene negibčnosti. In zdaj ga je zopet videl v naslanjaču, v zaupni situaciji. Zdel se je tako droban, tako slaboten, da je bil Pierre nekačo vznemirjen, obenem pa ginen. Zlasti vrat je bil čudno, neverjetno tenak, kakor nit, vrat majhnega prav starega, povsem belega tiča. Kakor alabaster beli obraz je bil karakteristično prozoren; skozi veliki poveljniški nos se je svetlikala luč svetilke, kakor da se je umaknila vsa kri iz njega. Velika usta s snežnimi ustnami so s tenko črto rezala spodnji del obraza, in samo oči so ostale lepe in mlade; bile so čudovite oči, sijajno črne kakor črni dimanti, takega žara, take moči, da so odpirale srca in jih silile priznavati resnico na vses glas. Redki lasje so se vili v lahkih belih kodrih izpod bele

čepice in so polagali belo krono okrog suhega belega obraza, čigar nelepota je vsa ta belina blažila in prečiščala. V tej čisto duševni belini je bilo, kakor da se je meso prelevilo v čisti cvet lilije.

Ali na prvi pogled je Pierre dognal, da ga gospod Squadra ni zato pustil čakati, ker bi bil hotel prisiliti Svetega očeta, naj obleče čistejši talar; zakaj ta, ki ga je imel na sebi, je bil močno onesnažen od tobaka, od rjave nesnage, ki se je razlila ob gumbih. In prav po meščansko je imel Sveti oče na kolenih robec, ki ga je rabil za brisanje. Sicer pa je bil videti izza večerajšnje slabosti že zdrav; navadno je jako lahko okrevjal, zakaj bil je zelo zmeren in zelo moder stavec, brez organske bolezni, pa se je le od naravnega izžerpanja vsak dan nekoliko skrčil, kakor baklja, ki mora vedno svetiti, nazadnje nekega večera ugasne.

Ze pri vratih je Pierre čutil, kako so se zareče oči, črne diamanlove oči upirale vanj. Vladala je najpopolnejša tišina; dvoje svetilk je gorelo z nepremičnim, bledim plamenom v tem velikanskem miru dremajočega Vatikana, in nič drugega ni bilo opaziti kakor v daljavi stari, na dnu noči potopljeni Rim. Podoben je bil jezeru črnemu, v katerem se zrcalijo zvezde. Stopiti je moral bliže, pripoginil je trikrat koleno in se priklonil, da bi poljubil na blazini počivajoči rdeči baržunasti šoln. Nobena beseda, noben tren, nobena kretnja ni prišla od papeža; in ko se je Pierre vzravnal, je videl, da se upira vanj še vedno dvoje črnih diamanlov, dvoje plamečih, duhovitih oči.

Naposled je povzel Lev XIII., ki mu ni hotel odpustiti ponižujočega poljuba noge in ga zdaj pustil stati, besedo. Pri tem ga je še v nogomer srepo gledal in preučeval najglobkejše bitje njegove duše.

»Moj sin, živahno ste želeli, da bi me videli. Dovolil sem vam to zadoščenje.«
Govoril je francosko, nekoliko negotovo, z

italijansko izgovarjavo in tako počasi, da bi bil človek lahko pisal za njim. Glas je bil močan, nekoliko nosljajoč, globok, bobneč glas, ki preseneti človeka, če pride iz slabotnega, navidezno brezkrvnega telesa, iz telesa brez sapa.

Pierre se je v znamenje globoke hvaležnosti le še enkrat poklonil; znano mu je bilo, da mora po pravih spoštovanjih počakati na neposredno vprašanje, preden izpregovori.

»Vi živite v Parizu?«

»Da, Sveti oče!«

»Pripadate li kateri velikih mestnih župnij?«

»Ne, Sveti oče, le malo cerkvico v Neullyju oskrbujem.«

»O da, že vem. Pri buljonskem gozdliču, kajne? ... In koliko ste stari moj sin?«

»Stiriinideset, Sveti oče.«

Kratek molk je nastal. Lev XIII. je naposled povsobil oči. Prijel je s svojo nežno, slonokoščeno roko zopet kozarec s sirupom, pomešal z dolgo žlico in zavžil požirek. Storil je to počasno, previdnega, premišljenega obraza, kakor vse, kar je mislil in delal.

»Čital sem Vašo knjigo, moj sin. Da, večji del. Navadno mi predlagajo samo odlomke, toda nekdo, ki se zanima za Vas, mi je sam prinesel knjigo in me zelo prosil, naj jo pregledam. Na ta način mi je bilo mogoče, da sem se seznanil z njo.«

Nalahno se je zganil in Pierru se je zazdela ta kretnja kakor ugovor proti osamljenosti, v kateri ga drži njegova okolica — ta mrzka okolica, o kateri je pravil monsinjor Nani, kako skrbno pazi na to, da bi ne prišlo nič vznemirljivega iz zunanjega sveta do papeža.

»Zahvaljujem se Vaši svetosti za to veliko čast,« si je duhovnik zdaj dovolil reči. »Večje in bolj zaželjene sreče ne bi bil mogel doživeti.«

Kako srečen je bil! Domišljal si je, da je

že vse dobljeno, ker je govoril papež z njim o knjigi zelo mirno, brez vsake jeze, kakor človek, ki ga pozna zdaj do dna.

»Zveze imate z gospodom vikontom Philbertom de la Choue, kajne, moj sin? Začudil sem se že začetkoma, kako podobne so nekatere Vaše misli idejam tega vdanega služabnika, ki nam je na drugi strani podal dragocene dokaze, svojega dobrega mišljenja.«

»Resnično, Sveti oče, gospod de la Choue mi je naklonjen. Veliko sva se razgovarjala; zato ni čudno, da sem ponovil nekatere njegove najljubše misli.«

»Gotovo, gotovo. Tako tudi vprašanje cehov. Mnogo se bavim z njim, morda celo nekoliko preveč. Ko je bil zadnjič tukaj, me je zabaval z njim izredno vztrajno, kakor pred kratkim drug Vaš rojak, eden najboljših, najodličnejših ljudi, gospod baron de Fouras, ki nam je pripeljal lepo romanje Petrovega vinarja, in ni imel miru, dokler ga nisem sprejel, pa je potem skoraj celo uro govoril z menoj o tem. Ali reči se mora, da nista nikakor složna; kajti eden me milo prosi, naj storim, česar nikakor ne smem storiti, ako poslušam drugega.«

Razgovor je kar od začetka prišel na stranski tir. Pierre je čutil, da se odvraca od njegove knjige, ali spomnil se je, da je vikontu naravnost obljubil za slučaj, če uzre papeža in se poda prilika, da ga poskusi pripraviti do odločilne besede o glasovitim vprašanju, če imajo biti zadrage proste ali obligatne, odprte ali omejene. Odkar je bil v Rimu, je dobival pismo za pismom od uboega vikonta, ki ga je protin priklenil na Pariz, medtem ko je baron, njegov tekmeč, porabil prekrasno priliko romanja, katero je vodil, da bi izsilil pritrdilno besedo iz papeža; to bi bil potem zmagoslavno prinesel domov. Duhovniku je bilo na tem, da vestno izpolni svojo obljubo.

beralcev, nekaj socialnih demokratov in narodno-socialni pripravljali odbor, ampak ne kompleten; referenti so se skujali vsi do zadnjega. Predsednik Radešček je neprijetno presenečen vsled tega in se v pozdravu jezi, da je narodne socialiste vse na cedilu pustilo. Vsled tega odpade prva točka (Naša mladina in narod, poročevalec dr. Iv. Lah), odpade druga točka (Zahtevne železničarjev in njihove organizacije, poročevalec posl. Buřival in Johann Škerjanc), odpade tretja točka (Strokovne organizacije in delavstvo, poročevalec poslanec Choc in Brandtner). Ko je bila tako v jadrnem tempu absolvirana polovica dnevnega reda, je poslanec Choc govoril o socializmu in narodnosti; pravil je, da narodni socializem ni ne gospodarski in ne političen, temveč je kulturen, da se ne sme obešati nobeni stranki na pete in da mora biti samostojen na vse strani (gg. Radešček in Juvan morata torej ostati sama!). Kot Slovan, izjavlja, da ne dela nobene razlike med političnimi strankami na jugu. (Gg. Govekar in Ribnikar vpijeta: Tudi med klerikalci ne?) Tudi ne! (Ribnikar in Govekar: Klerikalci niso Slovenci!) Za Chocom se je lotil liberalcev Fiala, ki je dejal, da niso za nič, da ne morejo za delavce nič storiti, ker so kapitalistična stranka, da so vrgli puško v koruzo pred klerikalci, kakor človek, ki mu je stopil v ude strah, da so nasprotovani splošni in enaki volilni pravici, da se niso genili za Ribnikarja in da ves njih anti-klerikalizem ni vreden fajfe tobaka; najboljšega tolmacha dr. Ravnihar na Dunaju, ki se ogiblje čeških radikalcev in se meša med Mladočeha, kateri se neprestano pajdašijo s klerikalci. O liberalni stranki je izrekel lepo prognozo, da umira, gnije in da čaka konca. Po tej realistični sliki slov. liberalne stranke je bral liberalcem levite narodni socialni predsednik Radešček, bivši uradnik »Kolinske tovarne«, ki je dejal, da delavstvo od meščanske stranke nima ničesar pričakovati. »Slov. Narod«, je dejal, je podkupljen, »Dan« je prav tako podkupljen od Kolinske tovarne. (Narodov urednik R. Šega ugovarja.) Ko se je na tak način zahvalil »Slovenskemu Narodu« in »Danu«, ki se nekaj časa kot črna živina pehata za »narodni socializem«, se je opravičeval zaradi klavnega sprejema. Končal je predsednik narodnih socialcev s pametnimi besedami: Ker od liberalcev ni nič pričakovati, je najbolje za delavce, da se organizirajo v socialno demokratični stranki. Za njim je pretakal nad narodno socialno blamažo solze Repovš, uradnik drž. železnice. Ves sprejem je bil skandalozno klavrn. Repovš misli, da so liberalci boljši od klerikalcev, s socialnimi demokrati, pa pravi, da ni nič, ker so »renegati«. Za njim je povzel besedo sodr. Kocmur, ne da agitira za našo stranko med zborovalci, ki so bili skoro sami Čehi, ampak da jim malo poljasi položaj. (Ribnikar, Govekar in Šega kriče: Vodmat! Moste!) Predsednik je hotel prihraniti liberalcev nove udarce, ki bi jih bili nedvomno doleteli, če bi se bile na shodu razpravljale njih moščanske infamije, pa je izjavil, da Moste niso na dnevnem redu. Kocmur med hrupom, ki ga uganja navedena trojica, spominja na skandalozni nastop slov. liberalcev ob volilni reformi, izjavlja, da so liberalci na vso moč pomagali klerikalizmu na konja, ker so se v svoji breznačnosti in nedoslednosti nekdanj izogibali načelnemu boju s klerikalizmom. (N. pr. Moste!) Razgrajčače, ki le niso hoteli mirovati, sta morala miriti predsednik Radešček in posl. Choc. Sodr. Kocmur omenja na to klavrnih sprejem čeških gostov. Razen Laha in Radeščka in peščice policajev ni bilo videti nikogar. Dočim je »Slovenec« — dasi po svoje — pozdravil Choca, je »Sl. Narod« prihod dosledno ignoriral, čeprav je o stvari vedel že teden poprej. Karakteristiko liberalcev je zaključil z besedami, da tisti ljudje, ki so ob septemberskih dogodkih napovedovali boj kot nemškemu dragonskemu pivu, brez očitkov na ustanovnem shodu pljo to pivo (Klici: Hauba!)

Kocmurjeve besede so navzoči zborovalci, zlasti Čehi živahno odobraval. Nato je Jaklič, podpredsednik jugoslovanskih železničarjev iz Trsta, ne v imenu organizacije, ampak v svojem imenu, kakor je dejal, pogreval razne laži o tržaških socialistih in zabelil svojo govoranco z napadom na Ribnikarja, češ da naj ne dela razdora v liberalni stranki. Urednik Šega brani »Slov. Narod« očitka, da je podkupljen in se pritožuje po vseh teh batinah — da je narodno-socialni pripravljali odbor »Sl. Narod« ignoriral, čemur pa Radešček in Juvan oporekata, češ da sta »Sl. Narodu« poslala notico. Poslednji prosi Čeha za odpustitve (ker so bili tako grdo potegnjeni!) in jim kliče: Živio! Ribnikar krtači narodne socialiste, češ da zanašajo razdor med liberalno stranko ali pa med socialno demokratično stranko. Vsa prireditve je strošno klavrna; ljudje so razočarani, če vidijo nekaj generalov brez armade, pa so šli raje spat. Če bi šlo res samo za strokovno organizacijo, bi to zborovanje v imenu liberalne stranke pozdravljali, tako pa ne. Liberalna stranka je skozinskoz demokratična stranka, ki podpira vse sloje in stanovce. Dokaz: da ob volitvah (!) sklicuje volilne shode med vsemi sloji in stanovci. Brandtner, značaj iz Trsta, izjavlja, da je razburjenje nepotrebno, ker ne gre za novo stranko, temveč le za združitve obstoječih organizacij; smešno se mu zdi, da se narodno-socialni generali pripravajo, med tem ko ljudstvo strada. V tolažbo mu sicer povemo, da bi ne bilo nič drugače, če se ti generali tudi zbežajo med sabo. Ko je začel nekoliko klesiti čez liberalce, se je Govekar poslovil od narodno-socialnega teatra in z ironičnim nasmehom odšel iz arene. Ko je še Fiala lopnil po liberalcih, češ da so bili oficijelno povabljeni na sprejem Čehov, a se niso odzvali vabilu, in na dragonskem pivu še enkrat pokazal narodnjaško neznačajnost liberalcev, se je shod razšel, ne da bi ga bil kdo zaključil. Shod je pokazal, da z narodnim socializmom nič ni in vsa razprava na shodu ni bila drugega nič kot jeza na liberalce, kateri so pet ljudi, ki so narodno-socialna stranka, na cedilu pustili. Morda bo drugič bolje.

— Liberalna blamaža z narodnim socializmom. Poleg čeških narodnih socialistov — 150 po številu — ki so prišli na narodno-socialno pogrebnico v Ljubljano, so nedvomno najbolj potegnjeni slovenski liberalci. V »Sl. Narodu« in »Danu« so pripravljali že na tedne težki porod narodnega socializma. Ampak narodni socializem jim je, še preden je bil rojen, osle pokazal. Liberalna blamaža je enkrat v tem, da iz vse reči nič ni; še snočnji »Narod« je napovedoval, da bo »narodnih socialistov« več kot »rdečih«. Tri ure pozneje se je pa pokazalo, da je vsa narodno-socialna organizacija pripravljali odbor petih, šestih, sedem, a niti tih šest ni edinih med seboj in vlečejo eni na liberalno, drugi na socialno demokratično plat. Ampak še hujša blamaža za liberalce, kot popolna polomija nar. socializma, so težke batine, ki so na tem shodu padale na liberalno stranko, težki očitki, ki so se usipali na njeno časopisje. Bivši uradnik Kolinske tovarne in predsednik narodnih socialcev »g. Radešček« je zabrusil liberalcem v obraz, da sta »Slov. Narod« in »Dan« od Kolinske tovarne podkupljena in je liberalnemu časopisju odrekel vsako kvalifikacijo, da bi se smelo in moglo potezati za delavstvo. Mi seveda nimamo povič, da bi smatrali g. Radeščka, ki je svoj čas tudi v liberalnem časopisju pobijal socializem »za navadnega lajnjavca« in da bi ne verjeli njegovim besedam, tem manj, ker se »Slov. Narod« in »Dan« še včeraj na vso moč potegujeta za narodne socialiste. Ampak slovenskemu delavstvu piiporočamo to sodbo in uvaževanje, da spozna brezdanjo hinavščino, ki žija za besedami liberalnega časopisja, kedar se priljuže delavstvu. Proč s takim časopisjem, ki igra nečedno vlogo napram delavstvu!

— Z narodno-socialnimi pecljusi se doslej nismo pečali, ker jih v resno rubriko nismo mogli spraviti, za humoristično pa so bili preklavni in prežalostni. Snočnji »ustavni« zbor smo registrirali, ker je pokazal vso nezmišelnost narodnega socializma. Narodnega socializma, ki bi ustvaril samostojen delavski nastop, liberalci ne marajo, ker jim je le na tem, da bi z njim za volitve nalovili nekaj kalinov in nabrali nekaj delavskih glasov. Narodni socializem, ki bi se liberalcem za pete obešal, pa je med delavstvom nemogoč. Oče narodnega socializma je to — sicer zelo pozno — pogodil, ko je dejal na »ustanovnem« zboru narodno-socialne stranke, da je za delavce, ker z liberalci ni nič, najpametneje, da se oklenejo socialne demokracije.

— Strašna vojaška katastrofa v triglavskem pogorju. Od zanesljive strani smo prejeli poročilo o velikanski vojaški katastrofi v triglavskem pogorju. Oddelek cesarskih lovcev iz Bovca je imel plezalne vaje v triglavskem pogorju. Vsa ekspedicija je imela naravnost blazen značaj, ker so se vaje vršile po silno nevarnem terenu, kateremu so kos le najizvežbanejši turisti. Posledice tega skrajno lehkomišelnega manevra niso izostale: Na steni, katero je bilo treba preplezati, je na vrvi viselo šest vojakov. Vsled prevelike teže se je vrva utrgala in je vseh šest strmoglavilo v neznansko globočino. Vojaki so se tako pobili, da niti ena kost ni ostala cela. Vse žrtve so rezervisti, rodbinski očetje. Tega poročila doslej nismo mogli prekontrolirati v koliko se vjema z resnico, ker je poveljništvo ukazalo vsem vojakom najstrožji molk o strašni katastrofi. Od vojaške oblasti zahtevamo, da uvede najstrožjo preiskavo in kriyce lehkomišelnih igrače s človeškim življenjem citira na odgovor. Predvsem pa naj javnosti sporoči vso resnico o neizgodi, da utolaži mnogoštevilne rodbine, ki žive v strašni negotovosti, kaj je z njih očeti in sinovi, ki bivajo na vojaški vaji v Bovcu.

— Škufja Luka. V pit'k sem povedu, da ma imil v Luk prlužnast vid't tista velekaška veselica, k'ja bo nardila »Vzajemnost« v oštarij gospuda Hafnerja na Trač', kir bja kar dve muzke pa pivci; riku sem tud', kak skrivajca, m pa de nečja nobenno povedat, koga bu; m mislu sm tud', kak bja hidi, k s'm povedu. Pa niso neč; glih narobi, prosil sa me, naj Vam še to povem, de se bu ob 4. popodne začelo, pa de bu za gospode 30 krajarjiv vstopnine, za člane pa za dame pa sam polovica; godci za plisat bja pa čist zastoj šjalal. Le vlik naj vas pride, de bo fitnež; z Jesenic, s Podnarta, s Kranja, z St. Vida, z Ljubljane in z Žirov sa že objubil, de bja prišil. Purgarj.

— Politična pošta. Citatelj našega lista nam piše: Bil sem na počitnicah v Spodnji Strazi na Dolenjskem, kjer imajo pošto, ki hoče biti menda politična institucija. Vselej sem namreč moral čakati tri do štiri dni, preden sem dobil posamične številke »Zarje«. Sicer je že verjetno, da gotove ljudi na pošti prav po nepotrebnem bode delavski list v oči, po nepotrebnem zategadelj, ker tudi sami niso nič drugega kakor malo boljše plačani proletarci, ampak toliko pa odločno smeje stranke zahtevati, da se pristanok opusti in služba točno izvrši. Drugače se krepkeje pomenimo!

— Glavna posojilnica. Proti v Gradcu bivajočemu g. Andreju Mauerju, članu »Glavne posojilnice«, katerega toži konkurzni oskrbnik »Glavne«, gospod dr. Oblak za okroglo 180.000 kron, je taisti konkurzni oskrbnik vložil tudi ovadbo zaradi hudodelstva goljufije in ravnatko proti njegovi soprog. Kakor izvem, pa je graško državno pravdnništvo sedaj proti obema preiskavo ustavilo z motivacijo, da nima nobenega povič nadalje postopati.

— Polom kočevske posojilnice. Kočevska posojilnica je imela v soboto občni zbor. Udeležilo se ga je nad 30 članov, povečini kočevski Nemci. Računskega zaključka, ki izkazuje 86

tisoč kron primanjkljaja, občni zbor ni odobril, ko je pojasnil navzoči revizor deželnega odbora, da je imela zadruga že koncem aprila najmanj 107.000 kron primanjkljaja. Na predlog g. O. Bayrja je nato občni zbor sklenil, da zadruga stopi v likvidacijo. Manjšina je bila za takojšnji otvoritev konkurza, ki je z ozirom na dolebo zadrugnega zakona itak neizogiben, posebno, ker se odboru ni posrečilo dobiti več kot 10.000 K nepogojnih prispevkov. Izredni občni zbor bo 25. t. m. volil likvidatorje.

— Tako umirajo proletarci. Včeraj je v deželno bolnišnico spremljevala žena tovarniškega delavca iz Trčice Ivana Beđina, roj. 1871. leta v Senčurju ter tjekaj pristojnega. Ko sta na južnem kolodvoru izstopila iz vlaka, je bil Beđina tako oslabeł, da je takoj umrl. Policijska komisija je odredila, da so njegovo truplo prepeljali v mrtvašnico k sv. Krištofu. Pokojnik je umrl vsled sušice in zapusti tri nepreskrbljene otroke.

— Zdravstveno stanje občine ljubljanske od 21. do 27. julija. Novorojencev je bilo 17, mrtvorojenci 4, umrlo jih je 25 in sicer 15 domačinov in 10 tučev. Za dušljivim kašljem je umrl 1, za jetiko 5, vsled mrtvouda 1, vsled nezgode 1, za različnimi boleznimi 17. Za infekcijskimi boleznimi so oboledi in sicer za ošpicami 2, za skrlatico 4, za grižo 1, za dušljivim kašljem 1, za vratiko 1.

— Tatvine pri kopanju. Minuli mesec je bila pri kopanju okradena v Črnučah kontoristka gospodična Jožefa Walova iz Ljubljane. Izginila ji je denarnica z 10 K. Orožništvo je kot tatu izsledilo 12letnega dečka Franceta Urbanca iz Ježice. Fante je imel pri sebi 62 K 4 h denarja, za katere trdi, da jih je našel v cestnem jarku, kar pa seveda ni verjetno. Ako je bil še kak ljubljčan tam okraden, naj se zglaš pri policiji. V petek sta bila v Koleziji aretovana dva mlada ogrska cigana krošnjarja, ker sta na sumu, da sta nekemu dijaku ukradla denarnico, v kateri je imel 4 K. Oddali so ju okr. sodišču.

— Utopljenec. Včeraj okoli 6. zjutraj je mestni prižigalec našel pri Marijinih toplicah Pred Prulami v Ljubljani leta 1864 v Dostočju rojenega vpojkegenega uslužbenca finančnega ravnateljstva Ivana Knafliča. Ko so ga potegnili iz vode, je policijska komisija mogla konstatirati le smrt ter odredila, da so njegovo truplo odpeljali v mrtvašnico k sv. Krištofu. Knaflič je bil nekoliko abnormalen in je moral vse-kakor po nesreči zaiti v vodo.

— Izgubljeno in najdeno. Alojzija Kocjančičeva je izgubila zavitek predtiskarij. — Marija Gaerjeva je izgubila denarnico, v kateri je imela bankovec za 20 K. — Prevoznik Iv. Zupančič je izgubil denarnico, v kateri je imel 30 K denarja. — Stefan Rovšek je našel manjšo vsoto denarja. — Zidar Ivan Mahne je našel vezane sekirice »Musik für Alle«, katero dobi lastnik na osrednji policijski stražnici. — Pekovski vajenec Anton Ban je našel srebrno zapetnico. — Ivan Fluch je izgubil srebrno žepno oro.

— Promenadni koncert Slovenske Filharmonije je danes ob ugodnem vremenu od pol 7. do pol 8. zvečer pod gradom »Tivolj«.

— Kinematograf Ideal, Spored za torek 6., Žurnal Pathe. (Kinemat. poročila. Najnovejši dogodljaji, šport, moda itd.) 2. Usodepolna skušnja. (Amerikanska humoreska.) 3. Majhni solčni žarek. (Drama iz »Hoffmanovih pripovedk«.) — Samo popoldne. 4. »Tuj ptič«. (Tragedija iz Schwarzwalda v treh dejanjih z Asto Nielsen.) — Samo zvečer. 5. »Morice je prijatelj živali«. (Velekomično. Igra Prince.) V soboto: »Sin imperatorja«. (Kolorirano. V dveh dejanjih.) Olimpijske igre.

Štajersko.

— Narodni »junaki«. Ko so se v nedeljo zvečer vračali celjski sokoli iz Trbovelj, jih je na kolodvoru počakala nemško nacionalna so-

MARK TWAIN:

Skrivnosten obisk.

Ko sem pred kratkim »stopil v pokoj«, se me je s svojim obiskom prvi spomnil gospod, ki se je izdajal zacencica in ki je trdil, da je v zvezi z oddelkom za notranje državne dohodke. Dejal sem mu, da doslej še nisem nikoli nič slišal o njegovem poklicu in opravilu, a da me vzlic temu zelo veseli, da ga vidim: ponudil sem mu stol.

Sedel je; v zadregi sem bil, ker nisem dobro vedel, o čem bi se z njim razgovarjal, a čutil sem, da morajo biti ljudje, ki so priplezali do dostojanstva hišnega posestnika prijetni in neprijetni družabniki. Ker se nisem domislil nič pametnejšega, sem ga vprašal, če namerava v sosesčini odpreti trgovino.

Oost je prikimal.

Svoje nevednosti nisem hotel razodeti, pa sem upal, da mi sam sporoči, kaj ima na prodaj.

Vprašal sem ga: kako gre kupčija, pa je dejal: »Tako, tako!«

Potem sem dejal, da se o priliki enkrat oglasim in da postanem njegov odjemalec, če mi bo njegova trgovina všeč.

Odgovoril je, da je trdno uverjen, na nam bo njegova trgovina všeč — in da ni še nihče, ki je bil v kupčijskih stikih z njim, odšel, da bi se bil ozrl po drugem zastopniku njegove obrti.

Besede so bile zelo samozavestne, ampak odštevši tisti prirodni izraz podlosti, ki nam je lasten vsem, je mož izgledal častiljivo.

Sam ne vem, kako se je pravzaprav zgodilo, ampak kmalu sva bila vkup — z ozirom na razgovor seveda — in besede so tekle kakor ura.

govorom izvečem vse podrobnosti o njegovem opravilu iz njega — in sklenil sem bil, da izvečem vse iz njega, ne da bi zaslužil mojo namero. Vjeti sem ga nameraval v globoko, prav globoko nastavljen past. Povedati sem mu hotel vse podrobnosti lastnega opravila in njega bo zapeljivi izbruh zaupanja seveda tako ogrel, da se spozabi in mi razodene vse svoje kupčijske zadeve, preden zasluži mojo namero. Moj dragi, em si mislil, ne veš, na kakšnega starega lisjaka si naletel! Dejal sem mu:

»Stavim, da ne uganete, kaj sem to zimo in prejšnjo pomlad zaslužil s svojimi predavanji?«

»Ne — tega ne morem, in če bi šlo za moje lastno življenje. Čakajte — čakajte. Mogoče takole dva tisoč dolarjev? Ampak ne — ne, cenjeni gospod, vem, da toliko niste mogli zaslužiti. Recimo sedemnajststo, kaj?«

»Haha! Vedel sem, da ne uganete. Dohodi od mojih predavanj poslednjo pomlad in to zimo so znašali štirinajststosemstoinpetdeset dolarjev — kaj pravite na to?«

»Oh, oh, to je čudovito, čudovito. Hočem si zapisati. Pa pravite, da to ni še vse?«

»Vse? Kaj še! Moji dohodki od buffalske »Extrapost« za štiri mesece so znašali okroglo — no, kaj porečete k osmim tisočem dolarjev?«

»Kaj porečem? To rečem, da bi se tudi rad enkrat kopal v takem oceanu izobilja. Osem tisoč! To si hočem zapisati. Hm, cenjeni gospod — in po vsnem tem bi še sklepal, da imate še nadaljne dohodke, kaj?«

»Hahaha! Nahajte se, če se smem tako izraziti, šele v predmetju mojih dohodkov. Tu je moja knjiga: »Nedolžni na potovanju« — cena 3 dolarje 50 centov do 5 dolarjev, po vezbi. In zdaj poslušajte. Pogledite mi v oči. V polpetem mesecu se je te knjige prodalo 95.000 izvodov — da ne govorim o razpečanju pred tem časom! 95.000! Pomislite. Za vsak izvod povprečno štiri dolarje. To znese skoro štiristotisoč dolarjev, moj dragi. In polovica je moja!«

»Pravični Bog! Tudi to vknjižim. Štirinajst — sedem — petdeset — osem — dvesto, Sum-

ma summarum — častna beseda, skupna vsota znaša okroglo dvestointrajst do štirinajst tisoč dolarjev. Ali je to mogoče?«

»Mogoče! Če se je vkradla napaka, tedaj le na to stran, da sem svoje dohodke prenikzo ocenil. Dvestoštirinajst tisoč dolarjev v gotovini — to so moji letošnji dohodki, če znam prav računati.«

Potem je gospod vstal, da se poslovil. Spreletelo me je neprijetno čuvstvo, da sem razodel nemara brez koristi svoje skrivnosti, ne glede na to, da sem vsled začudenih vzklikov tuja svoje dohodke znatno pretiraval. Toda ne: v poslednjem trenutku mi je gospod izročil veliko kuverto rekoč, da so v njej njegova kupčijska naznanila; da notri vse najdem; da bo zelo srečen, če postanem njegov odjemalec — ponosen da bo na takega bogatega odjemalca; da je smatral pač mnogo ljudi v mestu za bogate, a da so se izkazali, ko so stopili z njim v dotiko, za berače, ki se komaj preživljajo, in da je v resnici že dolgo, jako dolgo, odkar je gledal bogatemu človeku iz obličja v obličje, govoril z njim in se ga dotaknil z lastno roko, da se ne more premagovati in da me mora objeti — za veliko uslugo da bi si štel, če mu dovolim, da me objame.

To mi je tako močno ugajalo, da se nisem nič zoperstavljaj, in sem tuju preprostega srca dovolil, da me objame in da potoči nekaj tolažilnih solz po mojem vratu. Potem je šel svojo pot.

Ko je odšel, sem razvil njegova kupčijska oznanila. Štiri minute sem jih prav skrbno študiral. Potem sem poklical kuharico rekoč:

»Primate me, omedleвам.«

Ko se mi je polagoma zopet vračala zavest, sem poslal v tovarno za rum na cestnem vogalu in si najel umetnika, ki je za tedensko plačo po noči čul in preklinjal tuja in me po dnevi drezal v rebra, kedar sem zadel na težavno mesto.

Eh, kakšen zlodej je bil? Njegovo »kupčijsko oznanilo« ni bilo drugega kot malopriden davčni listek — dolga vrsta nesramnih vpra-

šanj o mojih privatnih zadevah, ki so zavzemala velik del štirih tiskanih strani — vprašani, ki so bila tako bistroumno izmodrovana, da najstarejši človek na svetu ne bi uganil, kam pes taco moli — vprašani, ki so bila preračunjena, da prizadetega prisilijo, da navede štirikratne dohodke, ako se hoče izogniti krive prisrge. Oziral sem se po luknji, skozi katero bi se zmuzal, a je ni bilo. Vprašanje številka 1. je obsegalo moj slučaj tako velikodušno in široko, kakor dežnik navadno mravljišče.

»Kakšni so bili minulo leto vaši dohodki iz trgovine, obrti ali poklica, kjerkoli ste ga opravljali?«

In to vprašanje je podpiralo trideset drugih, prav tako radovednih vprašanj, katerih najskromnejše se je zanimalo za to, če sem zagrešil kak vlom ali cestni rop, ali če sem si pridobil dohodke s požigom ali kakim drugim tajnim sredstvom, ki ne bi bilo navedeno pod točko!

Jasno je bilo, da me je tujec zapeljal v smešno vedenje. To je bilo prav jasno, pa sem šel in si najel še drugega umetnika. S tem da je žgačkal mojo bahavost, me je zapeljal tujec, da sem navedel svoje dohodke z dvestoštirinajst tisoč dolarjev. Od teh jih je bilo po zakonu tisoč davka prostih — edina svetla točka, ki sem jo opazil, ampak bila je le kapljica v morju. Po zakonitih petih procentih sem moral vladi plačati strašen znesek desetstosemstoinpetdeset dolarjev dohodarine.

(Tako pripominjam, da tega nisem storil.) Poznam zelo bogatega moža, njegova hiša je palača, kraljevsko obedeje in njegovi izdatki so ogromni; vzlic temu nima dohodkov, kakor sem se pogosto prepričal v davčnem seznamu. Na tega sem se obrnil za svet v hudi stiski. Vzel je moje strašne navedbe lastnih dohodkov, nataknil očala na nos, vzlet pero v roko — in glej! Kakor bi trenil, sem bil berač. Strašno enostavno in gladko je šlo. Dosegel je to, da je spretno uredil račun »odbitkov«. Nastavil je moje »državne in občinske davke« na toliko in toliko; moje »izgube vsled požarov, havarij,

— Nečloveška detonomirka. Kakor smo že poročali je vrgla deklica Terezija Csöndör, ki je uslužbena pri neki ogrski rodbini na političnih v Beli svojega novorojenčka v stranišče. Otroka je rešil pravočasno hišni gospodar. Mati so izpustili za par dni iz preiskovalnega zapora, toda ko je prišla domov je otroka zadržala. Izročili so jo zopet sodišču.

Proces proti Jukiću in tovaršem.

Zagreb, 5. avgusta.

Danes se je nadaljevalo čitanje spisov. Proti koncu razprave je prišlo do živahne kontroverze med zagovornikom dr. Prebegom in državnim pravdnikom, ker je dr. Prebeg zahteval, da se dožene, če so v Jukićevi obitelji bili že kakšni slučajji umobolnosti.

Čitali so se najprej zapisniki z omini dijaki, ki so se udeležili

izleta v Belgrad.

Tukaj bi bil drž. pravdnik očitno rad dobil snovi za kakšno velezidajstvo. Za naše državne pravdnike je Belgrad mesto, kjer nimajo od kralja Petra do cestnih pometalcev ljudje nobenega drugega posla kakor snovati zarote zoper Avstro-Ogrsko. Obtožbi se je ta poizkus izjalovil; vse priče izjavljajo, da se pri sprejemu in drugih prilikah ni govorilo o politiki.

Pravnik Baričević je bil z dvema tovarišema sprejet na avdienci pri prestolonasledniku Aleksandru in izjavlja, da je bil sprejem popolnoma konvencionalen.

Dijak Mikulić je slišal tuptam kakšen protiaustrijski klic. (Najbrže kakšen »blago slovo« za Cuvaja.) S stotnikom Pribičevićem se je sešel, toda poslušal ni njegovih idej.

Vse priče so bile v preiskavi vprašane, če so prišle s stotnikom Pribičevićem v dotiko. (!)

Čita se tudi dopis zagrebskega učiteljskega, ki pravi o Šariniću, da ne spoštuje učiteljev in zapeljivo součence; o Bubljiću pa pravi dopis, da je tako nevaren, da slušajo dijaki rajši njega kakor ravnatelja. (Ta ravnatelj mora biti čuden poznavalec dijaške duše.)

Dijak Alifjerević izjavlja v zapisniku, da ni bil nikdar v Zagrebu, da ni pripadal nobeni organizaciji in da tudi Jukića ni poznal. Pri njem niso našli nič sumljivega.

Jurist Smolčić pravi v zapisniku, da ni Srbiji opazoval, da je tam

vse Avstriji sovražno.

Slišal je protiaustrijske klice. Govorili so v Belgradu, da bi morala Rusija v slučaju vojne s Srbijo postaviti 50.000 mož na rusko mejo. (Mož ima čudne pojme o masah v moderni vojni.)

Dr. Prebeg: Kdo je predlagal, da se čita ta zapisnik.

Drž. pravdnik: Saj je dobro, da se je čital, da se vsaj ve, če je kdo

jurist ali detektiv.

Nadalje se čitajo zapisniki vojaških oblasti in dopis okrajnega predstojnika iz Bosanskega Broda, ki pravi, da je Jukić ekscentričen človek, nagle jeze, pesniško nadarjen, toda zmeden. Doma ga imajo za umobolnega. Ko je oče zvedel, da je izvršil atentat, je enostavno dejal: »Ga bodo pa obesili.«

Vse v redu.

Ko so prečitani spisi, odgovarja predsednik na prejšnja vprašanja dr. Prebega. Pravi: V policijskih zapisnikih ni nikjer rečeno, da je bil Jukić ukljenjen pri zaslišanju. (Kdo pa išče tako reč v policijskih protokolih?) Res je, da je Jukićeva celica tapetirana in da jo strážita dan in noč dva žandarja, to pa zato, ker je opravičen sum, da bi Jukić izkušal ubiti samega sebe ali pa pobegniti. Da je preiskovalni sodnik izvršil ogled na mestu že med policijskimi poizvedbami, se vjema z zakonom. Zapisniki preiskovalnega sodnika so sestavljeni popolnoma v zmislu zakona.

Oko za oko . . .

Predsednik naznanja dalje, da je dobil anonimno pismo, sestavljeno iz črt, ki so izrezane iz časopisov. Tam se zahteva, da se preišče Jukićevo stanje, »sicer oko za oko, zob za zob.« Podpis se glasi »Revolucionarna organizacija 92.«

Dr. Prebeg: Predlagam zaslihanje policijskih uradnikov, če je bil Jukić ukljenjen na rokah in nogah. Nadalje naj se zasliši jetnišničar, če se je kdaj s kakšnim arestantom tako ravnao kakor z Jukićem.

Po pavzi predlaga dr. Prebeg, da se zaslišijo priče o

duševnem stanju Jukićeve obitelji.

Če niso turške oblasti v Bosni še pred okupacijo označevale Jukićevega deda za blaznega; da je Jukićeva teta veljala za vaško norico; da sta Jukićevi sestri zaradi neozdravljive umobolnosti v Stenjevcu; da je Jukićev oče slaboumen in nagle jeze in je hotel enkrat ustreliti svojega sina; da je Jukićev brat enostransko ohromljen, pa kljub temu tako nagle jeze, da je bil že zaradi težke telesne poškodbe kaznovan.

Nadalje naj se zaslišijo Jukićevi profesorji, njegovi tovariši od vojaštva, častniki Zadecki, Morov in Zach, dalje bivši bosanski šef Varesanin, ki lahko potrdi, da je bil Jukić kverulant. Dr. Prebeg navaja priče, ki lahko potrdijo, da je imel Jukić manjše, da ga preganjajo. Med temi pričami je stotnik Meissl.

Nadalje čita dr. Prebeg pismo bolniške strežajke, kateri je pisal, da bo kupil veliko posest v Bosni; imel pa ni nobenega vinarja. Žena, pri kateri je Jukić stanoval, lahko potrdi, da ga ponoči pred atentatom sploh ni bilo doma.

Končno predlaga, da se zasliši policijski šef dva policijska uradnika in Bubljićev stric, ki je detektiv, o tem, kaj je vedela policija o atentatu?

Državni pravdnik ugovarja vsem predlogom in pravi, da bi bila policija prepredila atentat, če bi ji bil kdo naznanil, kdo, kdaj in kje ga namerava.

Dr. Prebeg vztraja na svojih predlogih. Policija ne more zahtevati, da ji služijo 16letni fantje kot denuncianti.

Sodišče bo sklepalo o predlogih. Razprava se nadaljuje jutri.

Vabilo na naročbo.

Zarja izhaja vsak dan ob 11. dopoldne in slane naročnina

Za avstro-ogrsko kraje:

celoletna	K 21 60
polletna	10 80
četrtletna	5 40
mesčna	1 80

Za Nemčijo:

celoletna	K 26 40
polletna	13 20
četrtletna	6 60
mesčna	2 20

Za ostalo inozemstvo celoletno 36 kron in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Naročnino je pošiljati naprej.

Posamezna številka 8 vln. v administraciji in tobakarnah:

Naročnina se pošilja pod naslovom: Upravništvo »Zarje« v Ljubljani.

Zadnje vesti.

AUFFENBERGOVI TOPOVI.

Dunaj, 6. avgusta. V soboto je poročal vojni minister Auffenberg cesarju o nabavi jevnih topov, ki naj bi jih izdelale Skodove tovarne v Piznu in ki je pripravljena, da jih izvrši na kredit vojni upravi. Cesar je odobril Auffenbergove načrte.

ČEŠKO - NEMŠKA SPRAVA.

Praga, 6. avgusta. Narodni socialci so imeli v nedeljo shod, na katerem sta poročala posl. Frel in Lizy. Oba sta ostro kritizirala pravna pogajanja in sta se izrekla zoper vsako pogajanje z Nemci.

NESREČA V RUDNIKU.

Haile, 5. avgusta. V jami Neuglück je v soboto zvečer kamenje zasulo štiri rudarje. Dva so še rešili, dva so pa po dolgem trudu potegnili mrtva izpod nasipine.

KNEŽJI PUSTOLOVEC.

Milan, 6. avgusta. Tukaj so aretirali kneza Bakunina zaradi različnih goljujij. Osleparil je inženirja Miraglio za 10.000 frankov. Miraglio je iskal potrebnih kapital za neki socialistični rudnik. Bakunin mu je dal v to svrhu za 50.000 fr. akcij ameriške banke, za katere je dobil od inženirja predjem 10.000 frankov. Ravno tako visoko vsoto je knez izvalil nekemu lekarju. Bakunin je sin slavnega ruskega revolucionarja Bakunina in ima že celo vrsto pustolovščin za seboj in je bil obsojen pri turinskem sodišču že k petletni ječi. Z nesrečnimi spekulacijami je zapravlil ogromno premoženje svoje soproge.

RUSKO FRANCOSKA MORNARIŠKA POGODBA.

Pariz, 6. avgusta. Ministrski predsednik in vnanji minister Poincare sta odpotovala včeraj zjutraj v spremstvu kabinetnega šefa Daeschnerja v Dunkirchen, da se vkrcajo na krovu parnika »Conde« in se odpeljejo v Kronstadt.

KLERIKALNA VOLILNA SLEPARSTVA V BELGIJI.

Bruselj, 5. avgusta. Porotno sodišče je izjavilo, da so dokazi za podkupovanje volilcev v zadevi vikarjev cerkve v St. Guduli zadostni in je odstopilo akte generalni prokuraturi. Najbrže se že v bližnjih dneh začne proces proti obema vikarjema zaradi vplivanja na volitev. Vikarja sta bila delila menice, ki naj bi se izplačale, če katoličani zmagojo.

TURČIJA.

Senat za razpust zbornice.

Carigrad, 5. avgusta. Po deseturni tajni seji je senat sklenil razlagati nekatere ustavne članke tako, da se smatra zakonodajna doba za zaključeno.

Vojni minister.

Carigrad, 5. avgusta. Na zahtevo, da pride takoj v zbornico, je vojni minister odgovoril, da je pri ministrskem svetu, ki se bavi z važnimi, državne varnosti se tičočimi zadevami in bo odgovoril na interpelacijo dne 8. avgusta. — Zbornica je soglasno odklonila ta rok in sklenila, da ima minister odgovoriti na interpelacijo v ponedeljek.

Oficirska politika.

Carigrad, 5. avgusta. Shoda na Griču svobode se je udeležilo okrog 40 oficirjev in 30 drugih oseb. Na čelu je bil mladoturški podpolkovnik Lajk, bivši guverner v Skadru. Shod je sprejel resolucijo, ki odobrava, da se častniki ne smejo udeleževati aktivne politike in na noben način ne vplivati na vladne posle. Vojno ministrstvo je dalo drugi dan aretirati vse oficirje, ki so se udeležili shoda in jih hoče postaviti pred vojno sodišče. Obenem je izdal minister ukaz, ki preti častnikom s težkimi kaznimi, če bi se udeleževali politike.

Obešeni stotnik.

Solun, 5. avgusta. Tukajšnji častniki so sklenili prepeljati truplo stotnika Hajrija, ki so ga Arnauti pri Djakovu obesili, v Carigrad in ga pokopati na Griču svobode poleg vojakov, ki so padli aprila 1909.

Revolver v zbornici.

Carigrad, 6. avgusta. Po glasovanju, ki je izreklo vladi nezaupnico, je prišlo do viharnih prizorov. Poslanec Rami je potegnil revolver, vendar ga ni rabil. Hrup je trajal več minut. Predsednik je nato ponovil storjen sklep in odgodil zbornico na nedoločen čas.

Razpust zbornice.

Carigrad, 6. avgusta. Odlok, ki zaključuje parlament, je prebral veliki vezir v zbornici pred 11 poslanci in v senatu pred šestimi senatorji. Glasi se: Ker so se pojavila med kabineto Sajd paše in zbornico nesporazumljenja z ozirom na izpremembo ustave, se zbornica razpušča. Novo izvoljena zbornica se je sešla 18. aprila. V zmislu od senata sklenjene resolucije je imela nova zbornica zgolj nalogo, da razsodi o predmetu nesporazumljenj, namreč o členu 35 ustave. Ker je zbornica končala ta mandat, se mora zaključiti in se morajo vršiti nove volitve. Vsled te resolucije odrajamo zaključenje parlamenta in nove volitve v zmislu ustave. Podpisan: Mehmed Rešad. Odlok ima datum 4. avgusta.

Sultan odklanja zborničnega predsednika.

Carigrad, 6. avgusta. Predsednik je bil sporočil kabinetu sklep parlamenta, da prekine razpravo, in je hitel v palačo, da obvesti sultana o nezaupnici, ki jo je sklenil parlament proti kabinetu. Sultan pa je odklonil sprejem predsednika. Poslanci so nato poslali na sultana depešo, v kateri so mu sporočili sklep zbornice. Sultan pa tudi depeše ni hotel sprejeti. Vlada smatra sklep parlamenta za neveljavljen, ker je bil veliki vezir že predvčerajšnjem zvečer obvestil predsednika o sklepu senata.

Poostritev krize.

Carigrad, 6. avgusta. S sklepom, da se zbornica odgodi, se je parlament odtegnil prečitavanju zaključnega odloka. Vlada je bila obvestila predsednika, da se bo prebral dekret do 1. popoldne. Ker pa se mora smatrati vlada vsled zbornične nezaupnice v zmislu ustave za strmoglavljeno, se je kriza znatno poostrila.

Obsežne varnostne odredbe.

Carigrad, 6. avgusta. V mestu je doslej vse mirno. Vojni minister je ukrenil obsežne varnostne odredbe, ki izključujejo vsak poizkus za kaljenje miru. Centralni klub komiteja strogo stražijo. Poveljnik v Smirni, Abdulalah paša, je brzojavil vladi, da bodo odrinile njegove čete proti Carigradu, če se zbornica v teku 48 ur ne razpusti. Torpedni rušilec »Nemuni Hamit« je priplul včeraj iz Dardanel semkaj in se usidral pred zbornico. Veliki vezir je poklical k sebi izdajatelje listov in jih prosil, naj vplivajo pomirjevalno na ljudstvo. Ob najmanjših poizkusih za kaljenje miru razglasi vlada noostreno izjemno stanje za 48 ur.

ALBANIJA.

Mesto Prizren v vstaških rokah.

Carigrad, 5. avgusta. Iz Lume je prišlo 400 deloma oboroženih Albancev in so udrli v mesto Prizren. Mir se doslej ni kalil, vendar se boje nemirov. Albanci neprenehoma dohajajo na Kosovo.

Upor v Mitrovici.

Carigrad, 5. avgusta. Vsled upora mitroviške garnizije so odpustili 690 rezervistov. Proti Mitrovici koraka 5000 Albancev.

Bombni atentat.

Sojun, 6. avgusta. Ko je vozil tovorni vlak blizu Čuprijaja, se je razletela na železniškem okopu bomba. Več železniških uslužbencev je ranjenih, tudi materialno škoda je napravila bomba. Atentat je bajle delo macedonskega revolucionarnega komiteja.

ČRNOGORSKO-TURŠKI KONFLIKT.

Krvav spopad ob meji.

Cetinje, 5. avgusta. Blizu Mojkovca v kolašinskem okraju so Turki napravili 200 metrov pred svojo kuto, ležečo prav na meji, okop, ki je prišel še na črnogorska tla. Ko je v soboto zjutraj prišla črnogorska obmejna straža kakor običajno na svoj prostor, so jo napadli turški vojakci brez vsakega povoda. Nastal je ljut boj, ki je trajal do trde noči. Prebivalstvo iz obmejnih črnogorskih vasi je prihitelo straži na pomoč. Črnogorci so razdejali turški okop in kulo. Črnogorci imajo 10 mrtvih in 15 težko ranjenih. Turki so pustili v okopih 60 mrtvih. Na obeh straneh vlada veliko razburjenje.

Carigrad, 5. avgusta. Vsled spopadov ob črnogorski meji je odinil mutesarif v Peči, Džaffer Tajar bej, s štirimi bataljoni in eno baterijo v Selce proti Črnogorcem. Poveljnik turških čet v Selcah, poročnik Ferhard, je pobegnil v Črnogoro. Malisorski rod Klement se jako sumljivo giblje.

PERZIJA.

Denarne stiske.

Teheran, 5. avgusta. Ker so državne blagajne popolnoma prazne, najetje velikega rusko-angleškega posojila pa mogoče šele po dovoljenju parlamenta, sta varstveni sili sklenili dati perzijski vladi še milijon rubljev predujma. Vlada izdeluje nov volilni red, s katerim se imajo uvesti indirektna, javna volitve. Na podlagi tega volilnega reda se ima že voliti novi parlament.

KITAJSKO.

Vlada daje Rusiji zadoščenje.

Peking, 5. avgusta. Vlada je ruskemu poslaniku naznanila, da poda Rusiji odškodnino za sto njenih podanikov, ki so jih kitajski vojakci pred kratkim ubili pri Kotanu. Častniki, ki so povzročili spopad, bodo postavljeni pred javno sodišče. Kotanski prefekt je odstavljen. Odškodnino odmerijo lokalne kitajske oblasti sporazumno z ruskim konzulom v Kašgaru.

Cenik zastoj in poštnine prosto.

druga in jih vsprejela s tuljenjem in zvižganjem; nekaj pobov je imelo pripravljene odprte nože za naskok. Nimamo povoda, da bi branili slovenske narodnjake — zakaj sirovo izzivanje, ki ga je zagrešila v nedeljo celjska nemško-nacionalna fakinaža, lahko danes ali jutri kje drugje ponovi slovenska narodnjaška tolpa — gre nam predvsem za to, da pribijemo sramotne sirovosti, ki jih uganjajo podli nacionalistični kričarji in razgrajči pod pretvezo, da »rešujejo« narod. Vsi spodobni in pametni ljudje bi morali podpirati socialno demokracijo, ki iz vsch narodov brezobzirno ruje nacionalistično sirovost. — Ob tej priliki pa konstatiramo še prisranksko postopanje celjske mestne policije, ki se je v nedeljo izkazala za izvršilno orodje nemško-nacionalne polične klape.

— Samomor vojak. V gozdu pri Laškem trgu so našli te dni obešenega nekega vojaka. Obešenec je najbrže Jožef Vrečer, ki je pred kratkim dezertiral od 87. infanterijskega polka. V bluzi so našli listič, na katerem je bilo zapisano ime Franc Zupan. Truplo so spravili v mrtvašnico na pokopališču v Laškem trgu.

— Utonil je. 2. t. m. popoldne se je šel v Ormožu kopat v Dravo 17letni pekovski učenec Viljem Kudejowsky. Prišel je v valovje in ker ni znal plavati, je utonil.

Poskušen samomor. Z namenom, da bi se utopila, se je šla v Celju te dni kopat v Voglajno služkinja Amalija Gangel. Šla je nalašč v globoko vodo. Ko so jo na bregu ljudje klicali in svarili, je rekla, da se hoče utopiti. Naenkrat jo je vrgla v vodi božjast, in da je niso drugi rešili, bi bila gotovo utonila.

— Modras ga je pičil. Iz Slovenj gradca se je 3. t. m. napotila večja partija izletnikov na Veliko kapo na Pohorju. Med temi je bil tudi Jože Koršič ml. Ko je trgal pri nekem grmu maline, ga je naenkrat v koleno griznil modras. K sreči je imel seboj žepno lekarno. Rano je hitro prevezal in si jo z nožem razširil ter se tako rešil nadaljnjih posledic.

Črno na belem vidite tukaj tovarniško znamko

pravega : Franck-ovega kavinega dodatka. Prosimo, da pazite, ker krožijo ponaredbe.

Tovarniška znamka.

id.« na toliko in toliko; »moje izgube pri prodaji zemljišč« — »pri prodaji živine« — »in stannarinah« — »pri posojilih in obrestovanju« na toliko in toliko — ne glede na to, da »je bila moja plača kot uradnika armade, mornarice itd. Zedinjenih držav že prej obdačena.« Iz vseh teh reči je spravil čudovite »odbitke« in ko je dokončal, mi je izročil papir, pa sem takoj zglejdal, da je bil v poslednjem letu čisti dobiček mojih dohodkov tisočdvestoinpetdeset dolarjev in štirideset centov.

»Tisoč dolarjev,« je dejal, »je davka prostih; pojdite v urad, potrdite te navedbe s prisego in plačajte davek od dvestoinpetdesetih dolarjev in štiridesetih centov.«

(Med tem govorom mu je sinek Willy izmaknil bankovec za dva dolarja iz vestije in izginil, in stavim, kar hočete, da bi maličnik, če bi ga jutri obiskal moj tujec, svečano utajil svoj dohodek.)

»Ali delate,« sem dejal, »sami vselej take »odbitke«?

»Menda! Brez letih rešilnih klavzul, ki figurirajo pod naslovom »odbitki«, bi vsako leto prišel na beraško palico vsled podpiranja te zavničevane, malopridne, roparske in tiranske vlade.«

Ta gospod stoji visoko nad najboljšimi od solidnih meščanov — nad možmi moralne veljave, trgovske dostojnosti, neoporečne družabne neomadeževanosti — pa sem se uklonil njegovemu zgledu. Napotil sem se v davkarijo, vstopil pred obtožujoče poglede svojega gosta in s prisego potrdil laž za lažjo, goljujijo za goljujijo, podlost za podlostjo, da je bila moja duša za palec nadebelo okovana s krivimi prisegami in da sem za zmerom izgubil spoštovanje do sebe.

Ampak kaj za to? Nič drugega nisem storil, kar leto za leto ponavlja na tisoče najodličnejših, najbogatejših in najponosnejših, najbolj čaščenih in spoštovanih mož v Ameriki. In zato me prav nič ne boli. Nič se ne sramujem; zaenkrat o stvari ne bom mnogo govoril in se bom čuval pred ognjem varnih rokavic, da ne zagazim v strašne navade

Trst.

— Smrt na železniški progi. V soboto smo poročali, da so našli na železniški progi nedaleč od Repentabara strašno razmesarjeno truplo nekega moškega neznanca. Včeraj so dognali, da je ponesrečenec tapetnik Gorjup iz Senožeč. Gorjup je bil epileptičen ... je brzkone v hipnem napadu obležal ob priliki prehoda čez železniški tir na progi. Zločin je po sodbi merodajnih krogov izključen.

Delavsko gibanje.

— Sobni slikarji in pleskarji, pozor! V Reki stavkajo sobni slikarji in pleskarji, da si pribore boljše plače. Dokler ni stavka pri kraju, naj noben sobni slikar in pleskar ne hodi v Reko!

Poročevalski škandal.

Zagreb, 3. avgusta.

Čuden dni imamo v Zagrebu proces, ki se gotovo ne more šteti med vsakdanje. Mlad človek je streljal na kraljevskega komisarja, na sedanjega najvišjega dostojanstvenika v deželi, v čigar osebi se koncentrirala vsa oblast kakor nekaj v osehah perzijskih satropov in vzhodnazijskih despotov. Mladi človek je govoril o svojih nakanah, kamor je prišel; po dosedanjih rezultatih razprave se lahko pravi, da njegov namen ni bil tajen. Kdorkoli prilaja pred sodišča, izpoveduje, da je slišal kaj o nameravanem atentatu; po Zagrebu se je splošno govorilo, da se bo pri procesiji Rešnjega telesa, katere se vsako leto udeležuje ban, letos torej namesto njega kraljevski komisar, nekaj zgodilo. Policija najde v votlini vrbe, takorekoč na očitnem mestu »bombo«, pravzaprav škatljico, ki naj bi imela enak namen, kakor prava bomba. Fant, ki je govoril o svojem atentatu cele tedne, povsod in neprenehoma, z vsakim človekom, strelja naposled res. Mlade ljudi, komaj do pubertete dorasle dečke med njimi, ki so bili z Jukičem kaj znani, pograbi policija in državni pravdnik jih obtoži kot sokrivce atentatorja, Jukičeva blebetavost je psihiatrično sumljiv moment. Vrhutega so ga vojaški zdravniki že enkrat označili za nenormalnega.

Tu je menda dosti reči, ki podajajo procesu zanimivost in kriče zahtevajo pojasnila. Dva faktorja sta v prvi vrsti poklicana, da pripomoreta resnici do zmage. Predvsem je to naloga sodišča, potem pa dolžnost časopisja, ki ima o razpravi enotno poročati, da javnost lahko spoznava res potek razprave, da sliši vse zvonove, ki se oglašajo, da vidi vso luč in vso senc, ter si lahko ustvari pravo mnenje, katero izlije sodišče v sodbo.

Neodvisno časopisje se trudi, da bi izvršilo svojo nalogo po najboljši moči. Trudi pa se na Hrvaškem zaman, zakaj rdeči svinčnik cenzorja razsaja po neodvisnem časopisju kot orožje državnega pravdnika, tistega državnega pravdnika namreč, ki nastopa v procesu kot tožitelj in nima druge skrbi, kakor doseči obsodbo v zmislu svoje obtožnice.

To vsakdanje konfisciranje procesnih poročil v domačih neodvisnih listih in v vseh onih inozemskih listih, ki se dajo naravnost informirati in se ne zanašajo na vsiljive tendenčne referate ogrskega korespondenčnega urada, je škandal absolutizma, ki bo naše razmere še bolj diskreditiral, nego so že diskreditirane doslej. Ta škandal, to zatiranje resnice, se še dopolnjuje z zlaganimi in zavitim poročili v uradnih »Narodnih Novinah« in v izdajah ogrskega korespondenčnega urada. Zagovorniki in časniki so se razburjali, ker imenujejo »Narodne Novine« Jukiča simulanta, da si ga sodnijski psihiatri še niso preiskali. Ta nepoštenost bi zadoščala, da se obsodi tako poročanje in pljume na tak list. Ali to ni edini škandal.

Obtoženci so na razpravi izpovedali, kako se je z njimi ravnilo pri policiji in pri zaslišanju. Vse te izpovedbe so v uradnem poročilu enostavno izpuščene. Ne glede na nepoštenost tega poročanja pa se nam zdi to zatajevanje nad vse značilno. To izgleda kakor priznanje, da je resnično, kar so fantje pripovedovali o praksi policije, preiskovalnega sodnika in organov državnega pravdnništva. Zakaj če ne bi bil bilo resnično, ne bi bilo treba v poročilih zatajevati teh reči, ker bi bilo lahko postaviti fante na laž.

Najlepše pa je gotovo to: Na razpravi je državni pravdnik povedal, da sestavlja in redigira poročila v »Narodnih Novinah«, torej tudi poročila korespondenčnega urada — državno pravdnništvo, državno pravdnništvo, ki je prizadeta stranka, državno pravdnništvo, ki nima le naloge tožiti, ampak tudi skrbeti in sodelovati, da se dožene prava resnica.

Ta škandal osvetljuje naše razmere. Dobro je le, da ne seže roka g. dr. Markovića in njegovih pajdašev preko naših meja in da se v tujini ne more popačiti zanimiva slika tega karakterističnega procesa.

Novice.

* O deljivosti abnormitet. Neki ruski kmet je imel ob svojem rojstvu na vsaki roki po 6 prstov. Ko je bil star dve leti so ga operirali in mu na obeh rokah odrezali nadstevilna prsta. Pozneje se je oženil in imel tri dečke. Vsak je imel ob rojstvu na vsaki roki in na vsaki nogi po sedem prstov. Kmet je dal sedaj vse tri operirati, pred operacijo je pa zdravnik fotografiral nenavadne roke in noge.

* Kaj si vse upajo! Brezprimerno sirovost je učinil neki podčastnik v Elsenbornu na Nemškem. Dobil je nalogo, da nadzoruje vojake, ki so morali očistiti barako. Med delom je zadel infanterist Schmidt ob mizo, na kateri je stala posoda z umazano vodo, ki se je vsled sunka zljila po tleh. Podčastnik je nato za kazen prisilil Schmidta, da je pil popolnoma umazano vodo iz posode. Schmidtu se je seveda voda silno studila in je šele na tretje povelje slušal,

ko ga je sirovi podčastnik tudi še prav pošteno sunil v tilnik. Schmidt je po zavžitju umazane vode bljuval in se je sploh počutil zelo slabo. Sirovi podčastnik je bil obsojen na dvomesečen zapor. Pred sodiščem je izjavil, da je Schmidta silil le za šalo.

* Očividci vojne iz l. 1812. Z velikim slavljem bodo praznovali v Moskvi stoletnico Napoleonovega poraza na Ruskem. Ruska vlada je imenovala posebno komisijo, ki naj poišče še živeče očividce vojne iz l. 1812. Komisija je sedaj končala svoje težavno delo in dobila na Ruskem 25 še živečih očividcev iz one burne dobe. Izmed teh 25 se deset posebno dobro spominja onega časa. Kmet Jouk, ki je sedaj 110 let star, je pobiral po bitki pri Kulhovi na bojišču krogla, takrat je bil star deset let. Boja pri Kljaštiči se zelo dobro spominja Muharski, ki je bil tedaj osem let star. 122letni Akim Vintomiuk in 120 letni kmet Ette sta se vdeležila vojne zoper Francoze; prvi je bil seržan, a ne dobiva nobene pokojnine, preživlja ga njegova žena, ki je perica in ki je stara 90 let. Kmet Novikov se še dobro spominja spopadov pri Smolensku, takrat je bil star 19 let.

* Zarubljena cerkev. V cerkvi sv. Julije v Livornu so zarubili orglje, bandera in klopi, ker cerkvena uprava dolguje stavbeniku 3000 lir.

* Neutolajživ soprog. Zastopnik neke zavarovalne družbe v Monakovem je dobil pred kratkim iz majhnega bavarskega mesta naslednje pismo: »Velepoštovani gospod! Potrtega srca in prevzet od velike žalosti Vam pišem nekaj vrstic. Moja ljuba žena Ana Marija, rojena Lindner, ki je bila pri Vaši častiti družbi zavarovana za 3000 mark, o čemer se lahko prepričate, če pogledate v Vaše zapisnike, je pravkar umrla in me pustila vsega obupanega. Bridki udarec me je zadel danes ob 6. zjutraj. Bodite tako dobri in ukrenite vse potrebno, da dobim čimprej zavarovano svoto. Številka police je 21.762. Po vsaj pravici moram priznati, da je bila rajna zvesta soproga in nad vse dobra mati. Da se vsa zdeva bolj hitro uredi, sem priložil izpričevalo okrajnega zdravnika. Bila je le malo časa bolna; trpela je pa mnogo in zato so bile moje muke še tem večje. Upam, da uvidite, da sem potreben tolažbe in zato mi pošljite denar kar najhitreje, posebno še, če Vam dam zagotovilo, da se bo tudi moja druga žena zavarovala pri Vaši družbi in sicer še za enkrat večjo svoto, za 6000 mark. Moja žalost je velika, ali upanje na Vašo uslužnost in dobrovoljnost mi dajeja pogum v teh težkih dneh. Pričakujoč v najkrajšem času omenjeni znesek se Vam priporoča z vsem spoštovanjem N. N. z otroci.«

* Telefonska poročila preko morja. Znani iznajditelj monsijor Cerebotani, ki prebiva v Monakovem, je iznašel pripravo, s katero bo mogoče govoriti v neizmerne daljave popolnoma razločno. Z novim aparatom bo mogoče prenašati poročila tudi preko morja. Iznajditelj je krstil novi aparat »fonotor«.

* Najobjudenejša mesta. Izmed vseh svetovnih mest ima London največ prebivalcev, namreč 7.540.000. Na drugem mestu je Novi Jork s 4.770.000 prebivalci. V Evropi je torej največje mesto na svetu. Za Novim Jorkom sledi Pariz, kjer je 3.850.000 ljudi, potem Berlin, ki šteje 3.430.000 prebivalcev, Čikago ima 2.190.000 ljudi. Tokio 2.190.000 in Dunaj 2.030.000 prebivalcev. Izmed evropskih vele mest je torej naša prestolnica na četrtem mestu. Za Dunajem sledi v Evropi Peterburg z 1.870.000, Moskva z 1.468.000, Carigrad z 1.200.000, Hamburg z 902.000 prebivalci.

* Stekel pes je ogrizel 12. oseb. V Dombrovi v Galiciji je pes okrajnega glavarja Madziela stekel in ogrizel vso njegovo družino, ki šteje 5 oseb in poleg tega še sedem tujih ljudi. Vseh 12 oseb so prepeljali v Pasteurev zavod v Krakov.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Učiteljska Tiskarna« v Ljubljani.

Izjava.

Podpisana izjavljava, da sva na občnem zboru okrajne bolniške blagajne, ki se je vršil dne 14. julija 1912 v Zagorju, gosp. Mihaelu Čobalu le v prenenagljenosti očitala, da je lažnjivec in da laže, ter izjavljava, da je bilo to predbacivanje neosnovano.

Zagorje.

Avgust Blažič, Karol Flisek.

Primarij dr. Derganc

naznaja da začne

ordinirati 5. avgusta

v lastni hiši poleg starega stanovanja

Komenskega ulica št. 4.

Najnovejše! Najnovejše!

Maksim Gorkij

„Mati“.

Cena K 4.—.

To pohvalno delo slavnega ruskega pisatelja je izšlo te dni. Dobiva se po vseh knjigarnah, kakor tudi v založbi »Zarje« v Ljubljani, ki je knjigo založila in izdala.

Naročajte se na Zarjo!

Tobakarne oziroma prodajalne „Zarje“ v Trstu so:

Južni kolodvor.
Ficke, Kasel Silos pred vhodom v prosto luko.
Moze, ulica Miramar 1.
Beden, ulica Madonnina št. 2.
Gostilina Internacional, ulica Giovanni Bocaccio št. 25.
Lavrenčič, trg pred Kasarno (Piazza Caserma).
Pipan, ulica Ponte della Fabra.
Gramaticopulo, Piazza Barriera.
Bruna, ulica del Rivo.
Raitinger, Riva Grumola št. 20.
Hoeltl, trafika na državnem kolodvoru.
Bajc, ulica Geppa.
Kovač Antonija prodajalna v Sv. Križu.
Muraro Matej, Via Sette Fontane 14.
Geržina, Rogan.
Benussi, Cretta.
Skladišče II. kons. zadrug na Belvedere.
Artuš, Belvedere 57.
Sekovar, Piazza Caserma.

Poglejte na drugi strani!

Ali sem „Zarji“ že pridobil novega naročnika?

Zdravilišče Toplice

na Kranjskem, postaja Dolenjske železnice Straža-Toplice.

Akrot Terme (toplice z mehko vodo) 38° C, kopalnišče z zdravilno pitno vodo, Izredno učinkuje proti trganju, protinu, ishiji, nevralgiji, kožnim in ženskim boleznim. Veliki kopalni bazini, posamezne in močvirske kopeli. Udobno urejene tujske, igralske sobe in sobe za družbe. Zdravo podnebje. Gozdna okolica. Dobra in cena prehrana. Sezija od 1. maja do 1. oktobra. Prospekte pošilja brezplačno in daje pojasnila Kopalniška uprava.

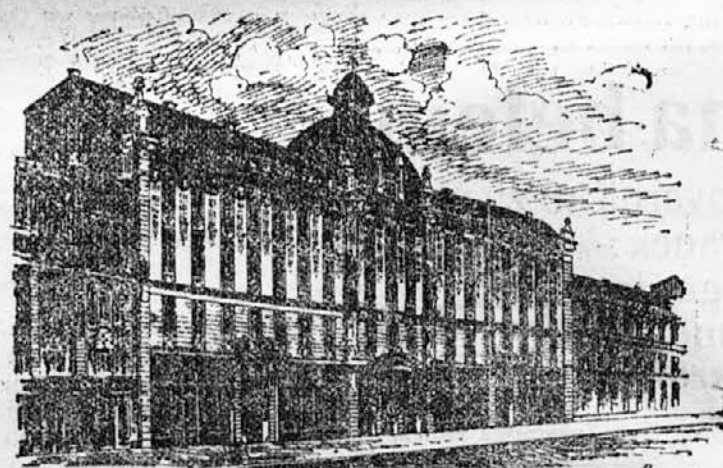
Mestna hranilnica LJUBLJANSKA

v Ljubljani, Prešernova ulica 3.

Največja slovenska hranilnica.

Prometa koncem leta 1911: 614,5 milijonov kron.

Stanje hranilnih vlog: 42 milijonov kron.

Rezervni zaklad: 1 milijon 300.000 kron.

Sprejema vloge vsak delavnik. Sprejema tudi vložne knjižice drugih denarnih zavodov. Obrestuje po $4\frac{1}{2}\%$

brez odbitka. Za vloge jamči rezervni zaklad hranilnice in mestna občina Ljubljanska z vsem svojim premoženjem in z vso davčno močjo. Poslovanje nadzoruje c. kr. deželna vlada. Izključena je vsaka špekulacija in izguba vložnega denarja. Posoja na zemljišča in poslopja proti 5% obrestim in najmanj 1/2% amortizacije. Za varčevanje ima vpeljane domače hranilnike. Posoja tudi na menice in vrednostne papirje.

„Zarja“ se prodaja v Ljubljani po 8 vin.

v naslednjih tobakarnah:

Južni kolodvor, na peronu.
Pirnat, Kolodvorska cesta.
Zupančič, Kolodvorska cesta.
Blaž, Dunajska cesta.
Sterkovič, Dunajska cesta.
Fuchs, Marije Terezije cesta.
Tivolj, na žel. prel. pri Nar. domu.
Šubič, Miklošičeva cesta.
Senk, Resljeva cesta.
Kanc, Sv. Petra cesta.
Treo, „
Kušar, „
Podboj, „
Bizjak, Bahoričeva ulica.
Remžgar, Zelena jama.
Svetek, Zaloška cesta.
Sešark, Šelenburgova ulica.
Suhadole Anton, Zelena jama 50.

Dolenec, Prešernova ulica.
Pichler, Kongresni trg.
Ušeničnik, Zidovska ulica.
Kleinstein, Jurčičev trg.
Wiśniak, Gospodska ulica.
Stiene, Valvazorjev trg.
Košir, Hilšerjeva ulica.
Sušnik, Rimska cesta.
Klanšek, Tržaška cesta.
Elsner, Kopitarjeva ulica.
Blaznik, Stari trg.
Kustrin, Breg.
Sever, Krakovski nasip.
Državni kolodvor.
Križaj in Kotnik, Šiška
Likar, Glince.
Jezeršek, Zaloška cesta.